

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' - תחומי בחירה ורב תחומי
הפיקוח על הוראת תורה שבעל-פה ומשפט עברי ומחשבת ישראל
ממלכתי

מדינת ישראל
משרד החינוך

ירושלים, אדר תשפ"ה
מרץ 2024

לכבוד :

מנהלי בתי-הספר העל-יסודיים
רכזי מקצוע ומורים לתורה שבעל-פה ומשפט עברי
בבתי-הספר הממלכתיים

חוזר מפמ"ר תורה שבעל-פה ומשפט עברי (ממלכתי) תשפ"ה/2 היערכות לשינויים בבחינות הבגרות – החל ממועד קיץ תשפ"ו (2026)

שלום רב,
בחוזר זה מפורטים השינויים הצפויים בתכנית ההיבחנות במקצוע תושב"ע ומשפט עברי, החל ממועד קיץ תשפ"ו.

מבוא ורצינות

תכנית ההיבחנות בתושב"ע ומשפט עברי – כמו גם בתחומי-דעת אחרים - עברה במהלך השנים תמורות ועדכונים בהתאם לשינויים בחוקת הזכאות, מדיניות הנהלת משרד החינוך וכמענה למציאות המשתנה. מערכת החינוך שוקדת על הטמעת כישורי המאה ה-21 ומעודדת שימוש מושכל במאגרי מידע, מגוון כלים דיגיטליים וסביבות למידה מקוונות, במטרה להעשיר ולהעמיק את תהליכי ההוראה, הלמידה וההערכה. בהתאם לכך, החל ממועד קיץ תשפ"ו (2026), תעודכן תכנית ההיבחנות, כמו גם התכנים המחייבים.

שאלוני הבגרות

תכנית ההיבחנות לקראת 5 יח"ל תורכב משני שאלונים : 007287 – חיצוני, ו- 007383 – בית ספרי.

שאלון 007287: בחינת בגרות חיצונית עתירת מדיה (מתוקשבת):

משקלו של שאלון זה : 50% (35% ציון הבחינה + 15% ציון הגשה בית-ספרי)
החל ממועד קיץ תשפ"ו, 2026 יבוטל השאלון החיצוני המודפס 007281 ויוחלף בשאלון מס. 007287: בחינה מתוקשבת עתירת מדיה באמצעות מערכת ה- iTest.

שאלון זה תקף לכל הנבחנים והוא נותן מענה גם לנבחנים בעלי התאמות.¹

¹ תלמידים במסלול 07 (שנמצאו זכאים לשירותי חינוך מיוחדים מתוקף החלטת ועדת זכאות ואפיון) זכאים – אם יבחרו בכך - להיבחן מול בוחן אנושי, ובתנאי שהבוחן השתלם באחת מהשתלמויות המפמ"ר, ואינו מלמד או אחראי על ציון ההגשה של הנבחן בשאלון זה.

בחינת הבגרות המתוקשבת עתירת המדיה מעודדת שימוש מיטבי בטכנולוגיה בלמידה והוראה כחלק מהתאמת מערכת החינוך למאה ה-21. הבחינה משלבת פריטים עתירי מדיה כגון: קטעי מקור, סרטונים וסימולציות ומזמנת למידה רב-חושית, חווייתית ורלוונטית ללומדים. יתרה מכך, הבחינה המתוקשבת מסייעת במתן מענה למגוון התאמות דוגמת: כתב-יד בלתי קריא, הקראת השאלון והגדלתו, הפרדה ברורה בין סעיפים, בחינה בעל-פה ועוד.

- **בחינת תרגול תפוח ותעמוד לרשות המורים והתלמידים בתחילת שנה"ל תשפ"ו.** קיימת חשיבות רבה לתרגול ולכן **חובה** על בית הספר לתרגל עם התלמידים את המענה במערכת ה-iTest.
- **על המורים להיערך מראש לשאלון החדש, לעקוב בקפידה אחר ההנחיות הנוגעות לבחינה עתירת המדיה ולהשתתף בהשתלמות ייעודית מטעם המפמ"ר. מידע נוסף יפורסם בקרוב.**

מפרט התכנים בשאלון החיצוני (007287)

בית-הספר יבחר **נושא אחד** מן הנושאים: משפט ויושר, דברים שבינו לבינה, הורים וילדים:

- (1) **משפט ויושר:** יחידה העוסקת במתח שבין הדין לבין הצדק, ובקו התפר שבין המשפט למוסר. (הוצאת ת"ל, משרד החינוך)
- (2) **דברים שבינו לבינה:** מגוון רחב של סוגיות והשקפות בנושא הזוגיות ומכלול היחסים שבין האיש לאישה. הלומדים נחשפים גם להיבטים במשפט העברי - כתחום מתפתח ומשתנה בהתאם למקום ולזמן. לצד הספרות ה"קלאסית" של התורה שבעל-פה הובאו גם מקורות שהתחדשו במהלך הדורות ועוצבו בקהילות ישראל - ממזרח וממערב - לרבות פסקי-דין חדשים פרי החקיקה הישראלית. (הוצאת משרד החינוך, תשע"ט)
- (3) **הורים וילדים:** עיון מוסרי ומשפטי במערכת היחסים המורכבת בין הורים לילדיהם, לאור התפתחות ההלכה והמשפט: חובות וזכויות, גבולות בכיבוד הורים, הקניית השכלה ומקצוע, מזונות, "בן סורר ומורה" ועוד. המקורות הקלאסיים מוארים ע"י אנשי-רוח בני זמננו ומזמנים דיון אקטואלי ורלוונטי בסוגיות אוניברסליות. (הוצאת מכון שלום הרטמן בשיתוף משרד החינוך, תש"ף)

מבנה הבחינה החיצונית עתירת-המדיה:

לבחירה: חלק (נושא) אחד מתוך 3

בכל חלק 3 פרקים:

פרק א': שאלות סוגיה

- בחירת סוגיה אחת מתוך 2.
- סוגי השאלות: הבנה, ניתוח, השוואה, יישום.

פרק ב': שאלות כלליות (בקיאות) על היחידה

- יש לענות על 3 שאלות מתוך 5

פרק ג': מושגים מתוך יחידת הלימוד

- יש לענות על 2 מושגים מתוך 4

שאלון 007383: שאלון בהערכה בית-ספרית : משקלו של שאלון זה : 50%

השאלון הבית-ספרי כולל ארבעה מרכיבים. מומלץ להתחיל את הלימוד במגמה בכיתה י'.

1. יחידת הבסיס : "יחיד וחברה" (הוצאת מכון שלום הרטמן). (25%)
2. בחירה באחת מיחידות הלימוד הבאות (בתנאי שלא נלמדה במסגרת השאלון החיצוני) : (30%)
 - משפט ויושר (הוצאת ת"ל)
 - דברים שבינו לבניה (הוצאת משרד החינוך)
 - הורים וילדים (הוצאת מכון הרטמן)
3. בחירה בנושא אחד מהנושאים הבאים (בהיקף של יחידת לימוד אחת) :² (30%)
 - יחידת לימוד נוספת כמפורט בסעיף 2 (משפט ויושר/דברים שבינו לבניה/הורים וילדים)
 - החקיקה (הוצאת ת"ל)
 - עם ישראל וארצו (הוצאת ת"ל)
 - אורח חיים בריא בעולם בר קיימא (יחידה מתוקשבת)
 - מן המקורות על רשות הרבים (הוצאת ת"ל)
 - פרקי משנה (הוצאת ת"ל)
 - "פסח - מדור לדור" (הוצאת ת"ל)
4. הערכה חלופית : "תלמוד המביא לידי מעשה" (15%)
לדוגמה: למידה פעילה / מיזם / PBL / תהליך חקר אישי או קבוצתי / תלקיט / סיור לימודי / התנדבות ומעורבות חברתית וכו'.
יש ליישם מרכיב זה בהקשר לאחד מנושאי הלימוד הנ"ל, לבחירת ביה"ס.

ביה"ס מחוייב לשלוח מראש את תכנית הלמידה וההערכה הבית-ספרית לצורך משום ואישור מטעם המפמ"ר!

דיווח : בית-הספר ישקלל את כל מרכיבי ההערכה הבית-ספרית וידווח צינון אחד בסוף כיתה י"ב.

היקף: התכנית מותאמת לשעות הלימוד (על-פי התקן המקובל : 3 ש"ש לכל יחידת לימוד).

תכנים מאושרים : חומר הלימוד ייבחר מתוך יחידות לימוד מובנות ומאושרות.

בחירה: התכנית מאפשרת בחירה בין המקורות שבכל יחידה - בהתאם לתכנית שיציג המורה. ניתן להרחיב ולהעמיק באמצעות מקורות מתחומי-דעת משיקים, כגון: פילוסופיה יהודית, לימודי אי"י; ספרות; היסטוריה, אזרחות וכו', בהיקף מוגדר מראש.

רישום למאגר הבוחנים והמעריכים של בחינות הבגרות

בהתאם להנחיות, מורה המבקש לשמש כבוחן (החתום על ציונים בית ספריים במסגרת ההערכה הבית-ספרית, והמורשה לבחון בעל פה בבחינה החיצונית) יאושר ע"י אגף הבחינות. מי שטרם אושרו כבוחנים מתבקשים לטפל בכך בהקדם ולהירשם למאגר.

שימו לב! חובה על הבוחנים והמעריכים (בבחינות בכתב או בעל-פה) להשתתף בהשתלמות מפמ"ר, בהיקף 30 שעות לפחות במהלך שנת-הלימודים.

² נושאי לימוד ויחידות חדשות/ייחודיות יוגשו לאישור מיוחד של המפמ"ר.

אנו מאחלים לצוותי ההוראה ולתלמידי המגמה הצלחה והנאה מהלימוד ומתהליכי ההערכה.

בברכה,

יוספה משולם,

מפמ"ר מחשבת ישראל, תושב"ע ומשפט עברי

העתקים:

ד"ר טלי יניב, יו"ר המזכירות הפדגוגית

ד"ר יניב מסינגר, מנהל אגף תבו"ר

מר דויד גל, מנהל אגף בכיר בחינות

גב' הילה אהוד מור-חיים, מנהלת אגף לקויות למידה והפרעות קשב

גב' חוה ניומן, מנהלת פיתוח מבחני בגרות וגמר, מטח